

Z doma!

J. E. Bogomil.

Mihovčkova bajta je bila zelo zadolžena. A vsi Mihovčkovi so ljubili svoj dom: oče in mati, sin in hčere. Vsi so se trudili in služili, da bi ga rešili; pa so prišle nove potrebe in nove nadloge, in dolg se le ni hotel zmanjšati, še naraščal je.

Zaskrbelo je Mihovčkovega očeta: »Kaj bo? Bajto nam bodo prodali!«

In očetovo skrb je videl sin Janez, korenjak čez in čez, pa je dejal: »Ne bodo nam prodali naše bajte, ne! V Ameriko bom šel.«

Svoj namen je razodel materi, in mati ga je razodela očetu. Vesela sta bila oba, ker sin tako ljubi svoj dom, a žalostna sta bila tudi oba, ker hoče sin od doma. Hoče? Prav je, da hoče! Če ne, bo pa enkrat moral, in vsi bodo morali...

»Pa bi si kje bližje poiskal dela?« mu je prigovarjala mati, ko se ji je zdela Amerika le predaleč.

»Ali kje? Kdo pa tukaj mara za bajtarja in za bajtarskega delavca? Vsak bo dejal: Aha! Bajtarjev sin je! Lenuh!«

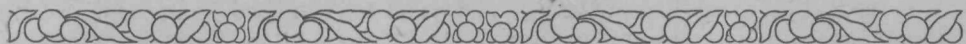
Torej v Ameriko!

Sklep je dozorel. Janez je odhajal. Že je bila ura ločitve. Oče je naložil prtljago, da jo odpelje na železnico. Čez vrh gre pot. Solnce pripeka. Vroče mu je. Zdajpazdaj si obriše pot — in kdove, če ni vmes tudi kaplja iz oči? Sestre tudi jokajo doma. Težka jim je ločitev od brata. Prav tako se jim zdi, kakor bi Janeza odnesli pogrebci. On gre, in ne bo ga več. Mogoče pač čez mnogo let, a nekdanji blagi Janez to ne bo več... Kakò bo medtem vse prazno doma, ko ne bo Janeza ne v hiši ne v hlevu ne v skednju ne na polju ne nikjer...

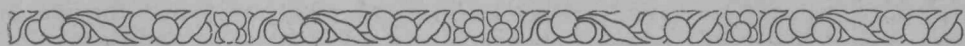
In mati? Težko premaguje svojo bol. A jo mora. Mati mu je; ne sme se kar tako ločiti od nje, brez zlatih besed, brez nauka, brez opomina. Spremlja ga čez hrib, a v Ameriko ga ne more. Kako bi ga rada! Kdo ve, kaj bo tam z njenim Janezom? A če bi bila ona pri njem, bi ostal dober. Tako pa... Torej vsaj zdaj še: zadnje besede na prelazu, najboljše brašno!

Janez je odšel. Kmalu so pričela prihajati pisma. Prihajal je tudi denar, celo obilno. Amerikanski dolar je rešil tudi Mihovčkovo bajto. Čez več let se je vrnil tudi Janez in prinesel s seboj precejšnje premoženje.

Prišel je, pa je kmalu zopet odšel. Doma mu ni bilo več všeč. Le nazaj ga je vleklo čez morje. In domačim tudi ni bilo več tako težko po njem. Navadili so se živeti brez nje. In pa preošaben se jim je zdel. Domače navade so mu bile smešne, neumne. Vere pa vendar ni zavrgel. Drag spomin mu je bil na mater. Žalibog, več ne!

Zadnje besede na prelazu.

Odšel je drugič in potem ni več pisal tako pogosto. In tudi pošiljal ni. V Ameriki si je ustanovil svoj dom. On sam je ostal še Slovenec in veren, a njegovi otroci ne znajo več slovenski, dasi bi lahko. Tudi verni niso, ampak nekateri veri katoliški celo sovražni. In tudi tega bi ne bilo treba. Amerika ima slovenskih in verskih šol v vsakem večjem kraju. A če Slovenec zanje ne mara? In mu je le vse tuje — sveto?

Cvet iz mladostnih vrtov.

Bistriška.

Rakor bi zavel preko mene dih deviških lilij, tako mi je, če se spomnim na otroška leta, na svojo mladost.

Danes mislim nanjo. V srcu diši po sladkobi, v očeh igra vesela luč.

Daj, za hipec se vrni, ti solnčna, zlata mladost! Objemi me, zakoplji me v svoje bogastvo! Dolga leta so med nama; več se ne vrneš, ker si umrla . . .

Pozdravljeni vsaj spomini na njo! Glej — očka moj, jaz mislim na te! Ti spiš v grobu. Dolga so leta, kar te ni več pri otroku. Tvoj daljni, mrzli grob boža moj pogled, in v srcu je iskrena, verna misel.

Čas jabolk, hrušek, orehov in turščice. Tako dolgo je bilo treba čakati nanj. Danes —! Hej, z očkom in Doro brž na železnega vranca, pa po ozkotirni železni cesti do Domžal. Kje so še bele Moravče! Trg dražestnih hišic sredi zelene poljane, očuvan od dehteče Limbarske gore. Le cvili, ti vranec sajasti, in spuščaj dimaste pene! Počasen si, počasen, mladost pa je hitra in poskočna. Pihaj, cvili, puhaj!

Domžale — Dom-ža-le — o, kako lepo si zaklical, ti debeli sprevodnik!

Očka, daj mi roko, da se ne izgubim med vozovi in vozički. Ti, Dora, pa drugo roko, da mi bo prijetneje sredi med vama.

Po beli cesti naprej! Bratci, načajivčki, in sestrice, paglavke, tudi tukaj se vas ne manjka? Lep konjiček — tako znan se mi zdi — dirja proti nam. Joj, očka, aj, Dora! Stric Lojze in njegov konj Turče. To je pa za nas! Ročice ploskajo, nožice plešejo, očka se smeji, in resna Dora komaj kroti podivjančka.

Ti moj dobri stric! »Kar na voz, punčka moja! Očka in Dora pa ostaneta tu.« Glej, veselje je padlo na belo cesto in se je razsulo med prah. »Tudi jaz ne grem.« — Očka in Dora peš, podivjana ubožica pa na vozu? Nak! Kar poženi, striček-možiček — mi pa že prihrumimo do bele hišice med sladkim sadnim drevjem.